

Povětrnostní podmínky v ovocnářských oblastech ČR v roce 2015

Postupné rozšiřování automatických meteorologických stanic mezi jednotlivé ovocnáře v posledních letech, zejména pak v loňském roce, dává příležitost k podrobnějšímu vyhodnocení jednotlivých meteorologických prvků a na jejich základě vytvořených signalizací, popřípadě k vzájemnému srovnání.

V tomto příspěvku provedeme srovnání jedenácti lokalit rovnoměrně rozmístěných v hlavních ovocnářských oblastech ČR a majících kompletní pozorování za celý rok 2015.

Jelikož se síť stanic postupně rozšiřuje i mezi drobnější pěstitele, bude možno v budoucnu provádět takovéto srovnání daleko podrobněji i pro okrajové oblasti pěstování ovoce u nás.

Výhodou automatických meteorologických stanic s přenosem údajů na internet je mj. i možnost kvalifikované správy dat a jejich případné doplňování a kontrola. Časové řady jsou pak úplné a při vzájemném srovnání s okolními stanicemi lze posoudit i kvalitu naměřených údajů. Pomocí několika následujících grafů se pokusíme vytvořit pokud možno ucelený pohled na vývoj povětrnosti v uplynulém roce.

Teplotní poměry

Rok 2015 byl teplotně nadnormální, největší teplotní odchylky byly zaznamenány v měsících červenci a srpnu, v nichž se zároveň vyskytovaly i delší souvislé periody s maximálními teplotami nad 30 °C. Jak však ukazuje porovnání měsíčních teplot ve Velkých Bílovicích s průměrnými teplotami za posledních 16 let na grafu 1, ne všechny měsíce byly nadprůměrné. Kromě letních měsíců byly teplejší i zimní měsíce, naopak o něco nižší teplota než průměrná byla naměřena v dubnu a květnu, chladnější byl i říjen. Průměrné roční teploty se na sledovaných stanicích pohybovaly od 9,4 °C (Klopina) do 11,4 °C (Velké Bílovice). Je vhodné si připomenout, že v minulém století oblasti s průměrnými ročními teplotami nad 9 °C patřily na území Čech a Moravy a Slezska k těm nejteplejším, např. pro období 1901–1930 je uváděna teplota 9,3 °C pro Hustopeče

a Strážnici. Svědčí to o významném nárůstu teplot v posledních desetiletích. Ve vegetačním období, vymezeném měsíci duben až září, se průměrné teploty pohybovaly v rozmezí od 15,6 °C do 18,1 °C.

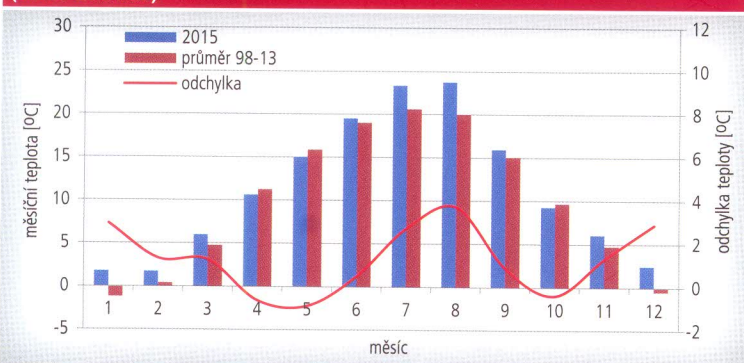
Pokud má být sezóna úspěšná, musí sadař hned na jejím začátku překonat nebezpečí jarních mrazíků. Se zvýšením teplot v jarních měsících je spojen i časnější nástup vegetace a s tím související zvýšené riziko poškození jarními mrazíky, pokud by se vyskytly ve

stejných termínech jako v minulosti. Jak to vypadalo v loňském roce, je znázorněno na grafu 2. Poslední výskyt silnějších mrazíků (pod -1 °C) se na většině lokalit projevil v termínu od 4. do 20. dubna, v některých lokalitách tyto mrazy skončily již v první dekádě dubna, nejpozději zaznamenaný mráz byl 30. dubna ve Vanovicích na Boskovicku. Slabší mrazíky (mezi -0,1 °C a -1 °C) bylo možno pozorovat ještě ke konci dubna, pouze v Klopíně se vyskytlo dne 18. 5. ranní minimum -0,1

°C. Významnější škody způsobené mrazem tak zřejmě nebyly. Chtělo by se říci, že tentokrát „ledoví muži“ přišli předčasně, pravidelní čtenáři Zahradnictví však ví, že předčasně chodí asi v 96 % případů.

Detailnější pohled na vývoj teplotních poměrů během sezóny může nabídnout průběh sum efektivních teplot nad 10 °C, vykreslený pro jednotlivé lokality na grafu 3. Jak je patrné, jejich průběh byl na celém našem území dosti podobný, lišily se pouze rychlostí přírůstků, kdy v chladnějších oblastech byly přírůstky pomalejší, v teplejších rychlejší. Dny s průměrnými teplotami nad 10 °C se začaly vyskytovat v první polovině dubna, na přelomu dubna a května vodorovný úsek všech křivek signalizuje, že na celém území denní teploty nepřevyšovaly danou hranici 10 °C. O něco mírnější ochlazení lze pozorovat ve druhé polovině května a pak ještě ve druhé dekádě června. Vysoké teploty v červenci a srpnu se na těchto křivkách projevují trvalým vzestupem, k jehož zpomalení došlo až ke konci srpna, na sklonku září již teplotní sumy nenarůstaly. Nejnižších teplotních sum za rok 2015 bylo dosaženo v Klopíně a ve Vanovicích, 1139 °C, naopak nejvyšších bylo dosaženo ve V. Bílovicích, 1577 °C. Zajímavostí je, že k mírnému nárůstu těchto teplotních sum došlo ve všech lokalitách ještě v listopadu, kdy se vyskytlo několik dnů s průměrnými teplotami nad hranicí 10 °C. Takové pozdní babí léto se v posledních letech stává již téměř pravidelností, na vyzrávání ovoce však již nemá žádný vliv.

Graf 1 – Porovnání průměrných měsíčních teplot s dlouhodobým průměrem (Velké Bílovice)

Graf 2 – Výskyt posledních mrazů na jednotlivých stanicích

